

SAR-yhteistoimintasuunnitelma

Osat 3–6

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

Sisällys

Johdanto	1
Kuvaus SAR - yhteistoimintasuunnitelmasta	1
Korjaukset ja päivittäminen	1
Osa 3 Meripelastuksen johtokeskukset.....	2
3.1 Meripelastustoimen vastuualue ja meripelastuslohkot	2
3.2 Meripelastusjohtaja (SMC)	3
3.3 Onnettomuuspaikan johtaja (OSC).....	3
3.4 Lentotoiminnan koordinaattori (ACO)	3
3.5 Suomen Maritime Assistance Services -palvelut (MAS).....	4
Osa 4 Meripelastustoimen etsintä- ja pelastusresurssit.....	5
4.1 Suomen meripelastustoimen vastuualue (SRR).....	5
4.1.1 Meripelastuskeskus (MRCC) ja meripelastuslohkokeskus (MRSC).....	5
4.1.2 Viestintä	6
4.1.3 Yleiskuvaus meripelastusyksiköistä ja muista resursseista	7
4.1.4 Viestintäsuunnitelma.....	8
4.1.5 Meripelastustoimen suunnittelu	9
4.1.6 Lääkäriconsultaatiot (TMAS) ja ensihoitopalvelut merellä	10
4.1.7 Palontorjunta ja -sammuus, kemikaalien aiheuttamat vaarat, muut vaarat.....	10
4.1.8 Evakuoitujen kokoamiskeskusten yleiset järjestelyt.....	11
4.1.9 Ilmoitukset lähiomaisille	11
4.1.10 Etsintä- ja pelastustoimien keskeyttäminen tai lopettaminen.....	11
Osa 5 Tiedottaminen meripelastustilanteissa	13
Osa 6 Määräaikaisharjoitukset.....	14

Johdanto

SOLAS - yleissopimuksen V luvun kohta 7.3 velvoittaa SAR - yhteistoimintasuunnitelman laatimiseen:

Matkustaja-aluksilla, joita luku I koskee, on oltava hätätilanteen varalta suunnitelma yhteistyöstä asianmukaisen meripelastustoimen kanssa. Suunnitelma on laadittava aluksen, määräyksessä IX/1 määritellyn varustamon (laivanisännän) sekä meripelastustoimen yhteistyönä. Suunnitelman tulee sisältää määräyksiä määräaikaisharjoituksista, joita järjestetään suunnitelman tehokkuuden testaamiseksi. Suunnitelma on laadittava järjestön (IMO) laatimien ohjeiden pohjalta.

Aluksen, laivanisännän ja meripelastustoimen tulee laatia SAR - yhteistoimintasuunnitelma Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n ohjeiden (MSC / Circ. 1079 / Rev. 1 liitteinen) mukaisesti. SAR - yhteistoimintasuunnitelman tarkoituksena on lisätä aluksen, laivanisännän ja meripelastustoimen yhteistoimintakykyä hätätilanteessa. Suunnitelmaan kuuluvien tietojen tulee olla helposti saatavilla ja niiden on oltava ajanmukaisia.

Kuvaus SAR - yhteistoimintasuunnitelmasta

SAR - yhteistoimintasuunnitelma koostuu kuudesta osasta, jotka sisältävät tietoja laivanisännästä (osa 1), aluksista (osa 2), meripelastustoimesta (osat 3 ja 4), tiedottamisesta (osa 5) ja määräaikaisharjoituksista (osa 6). SAR - yhteistoimintasuunnitelman laatiminen on tarkemmin ohjeistettu Meripelastusohjeessa ja Rajavartiolaitoksen internet-sivuilla osoitteessa www.raja.fi/sar. Samasta www-osoitteesta löytyy myös muuta meripelastukseen liittyvää materiaalia.

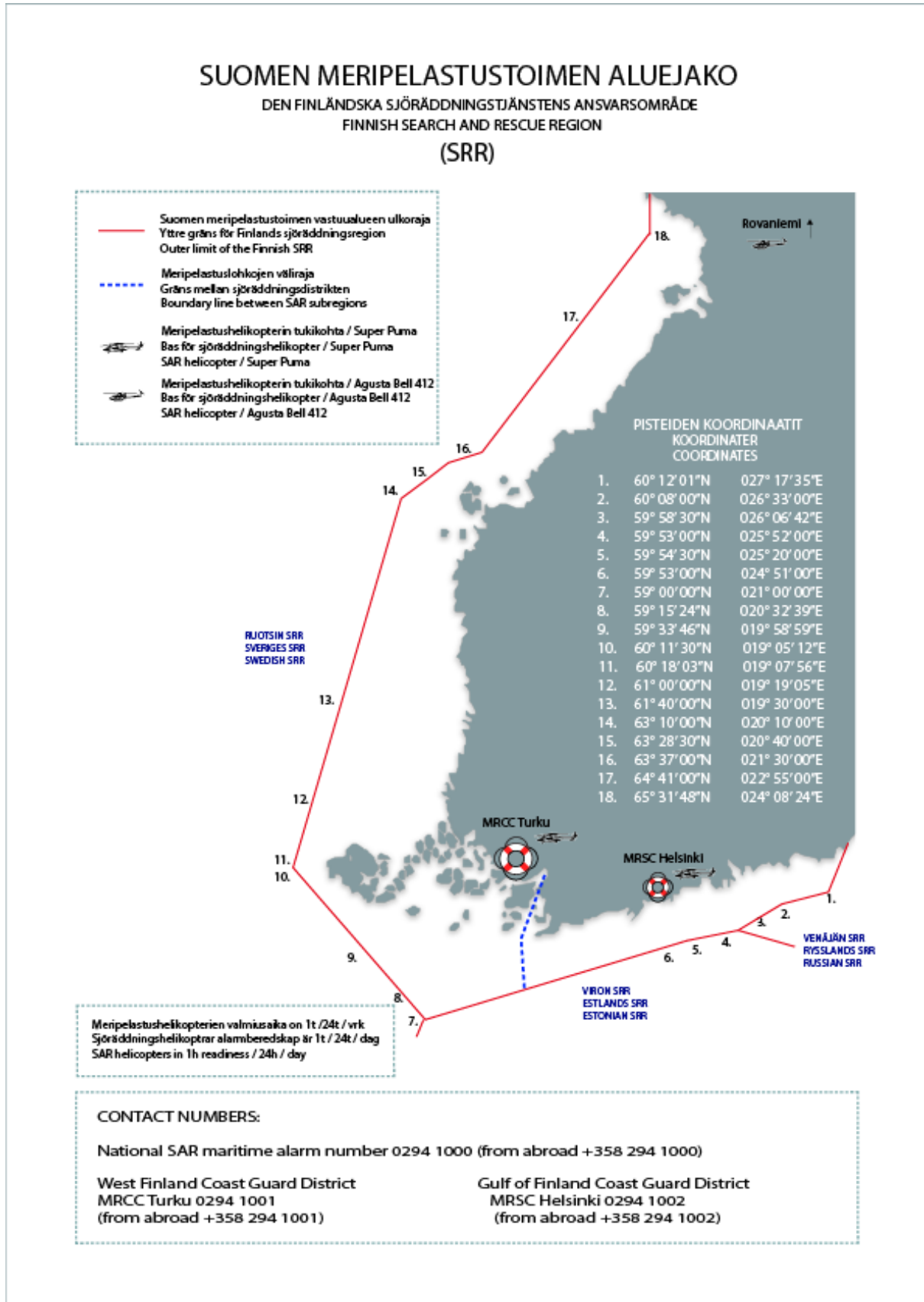
Korjaukset ja päivittäminen

Vähäiset korjaukset SAR - yhteistoimintasuunnitelmaan voidaan ilmoittaa sähköpostitse suoraan meripelastuksen johtokeskukselle. Tällaisia korjauksia ovat esimerkiksi puhelinumeroiden tai yhteyshenkilöiden vaihtuminen. Laajemmat muutokset aluksien ja laivanisäntien tiedoissa tulee korjata päivitetyllä SAR - yhteistoimintasuunnitelmalla tai sen osalla. SAR - yhteistoimintasuunnitelman ajantasaisuus tarkastetaan vuosittain aluksen muiden tarkastusten yhteydessä.

Osa 3 Meripelastuksen johtokeskukset

3.1 Meripelastustoimen vastuualue ja meripelastuslohkot

3.2 Meripelastusjohtaja (SMC)

Meripelastusjohtaja (Search and rescue Mission Coordinator, SMC) on meripelastuksen johtokeskuksessa toimiva tehtävään erityisesti koulutettu rajavartiomies, jonka tehtävänä on johtaa etsintä- ja pelastustoimintaa.

Meripelastusjohtaja määrittää vaaratilanteen asteen ja vastaa siitä, että tehtävään käytettävät yksiköt hälytetään. Hän johtaa ja koordinoi meripelastuslohkolla etsintä- ja pelastustoimintaan osallistuvien yksiköiden toimintaa määräämällä niiden tehtävät ja antamalla tarpeelliset käskyt, ohjeet ja tiedot sekä pitämällä yllä yksiköiden toimintaedellytyksiä ja hankkimalla lisää tilanteen edellyttämiä voimavaroja. Meripelastusjohtaja päättää etsintä- ja pelastustehtävien keskeyttämisestä ja niiden lopettamisesta sekä etsintä- ja pelastustehtävään määrättyjen yksiköiden vapauttamisesta.

3.3 Onnettomuuspaikan johtaja (OSC)

Onnettomuuspaikan johtaja (On-Scene Coordinator, OSC) on henkilö, jonka tehtävänä on meripelastusjohtajan alaisuudessa johtaa ja sovittaa yhteen etsintä- ja pelastustoimintaa onnettomuusalueella.

Meripelastusjohtaja voi tarvittaessa asettaa myös toisen onnettomuuspaikan johtajan, jonka tehtävänä on meripelastusjohtajan alaisuudessa johtaa onnettomuusalueen ulkopuoliset etsintä- ja pelastustoimet onnettomuuspaikalla.

Onnettomuuspaikan johtajaksi asetettavan on oltava tehtävään hyvin perehtynyt virkamies. Kiireellisissä tapauksissa, joissa se ihmishenkien pelastamiseksi on välttämätöntä, voidaan onnettomuuspaikan johtajaksi tilapäisesti nimetä muukin tehtävään kykenevä henkilö kuin virkamies.

3.4 Lentotoiminnan koordinaattori (ACO)

Lentotoiminnan koordinaattori (Aircraft Coordinator, ACO) -toiminta edellyttää lentotoiminnan erityistuntemusta. Sillä pyritään ilma-alusten tehokkaaseen koordinointiin, jolla on selkeä lentopelastusta ja pelastustoimintaa parantava vaikutus. Menetelmät perustuvat pitkälle kehitettyihin rutiineihin.

Suomen ACO - mallissa meripelastusjohtaja saa meripelastuksen johtokeskukseen avukseen ACO - koulutuksen saaneen Rajavartiolaitoksen virkamiehen, jolla on toimivat pelastusjohtamismallit ja johtamisedellytykset. Hänen avukseen hälytetään ANS Finlandilta ACO - koulutuksen saanutta lennonjohtohenkilöstöä. Mikäli lentotoiminnan koordinaattoreita on kaksi, on pyrittävä siihen, että he toimivat työparina. Joissakin erityistilanteissa ACO voi toimia onnettomuuspaikalla.

3.5 Suomen *Maritime Assistance Services* -palvelut (MAS)

MAS - palveluiden eli merenkulun tukipalveluiden tuottamisesta vastaa Suomen meripelastustoimen vastuualueella MRCC Turku. MAS - palvelut tukevat meripelastustoimen varautumissuunnittelua ja ennakoivaa toimintaa merenkulun vaara- ja onnettomuustilanteita varten. MAS - palvelut tarjoavat aluksille selkeän kansallisen yhteyspisteen erilaisille avustustarpeille ja ilmoituksille.

Osa 4 Meripelastustoimen etsintä- ja pelastusresurssit

4.1 Suomen meripelastustoimen vastuualue (SRR)

4.1.1 Meripelastuskeskus (MRCC) ja meripelastuslohkokeskus (MRSC)

Meripelastuksen johtokeskusten, joita ovat sekä meripelastuskeskus että meripelastuslohkokeskus, tehtävänä on vastata omalla meripelastuslohkollaan meripelastustoimen välittömästä johtamis- ja viestitysvalmiuden ylläpidosta sekä meripelastuksen vaaratilanteiden radioviestinnästä. Meripelastuksen johtokeskuksessa toimiva meripelastusjohtaja (SMC) vastaa etsintä- ja pelastustoimien johtamisesta ja osoittaa avun merellä vaarassa oleville. Apunaan hän käyttää meripelastuksen johtokeskuksen henkilöstöä.

Meripelastuksen johtokeskus vastaanottaa vaaratilanneilmoituksia ihmisen hädästä merellä muun muassa:

- puhelimella
- VHF- ja MF-DSC -häätäturvallisuuskutsutaajuuksilla
- VHF- häätätaajuudella puheella
- COSPAS-SARSAT -hätähälytysten vastaanottojärjestelmällä

LÄNSI-SUOMEN MERIPELASTUSLOHKO

MRCC Turku

PL 16 (Juhana Herttuan puistokatu 21)
20101 Turku

SUOMENLAHDEN MERIPELASTUSLOHKO

MRSC Helsinki

PL 150 (Vilhonvuorenkatu 6)
00161 Helsinki

4.1.2 Viestintä

Meripelastuksen valtakunnallinen hälytysnumero

0294 1000

(ulkomailta soittaessa +358 294 1000)

RADIOYHTEYDET

VHF- DSC 70

VHF- kanava 16

MF-DSC 2187,5 kHz

Länsi-Suomen meripelastuslohko

Meripelastuskeskus

MRCC Turku

Päivystys 24 h / vrk	
Hälytysnumero (+TMAS)	+358 (0)294 1001
MAS-palvelut	+358 (0)294 1006
Puhelin (ei kiireelliset)	+358 (0)294 1010
Fax-numero	+358 (0)294 1019
Inmarsat-C	423002211 (AOR-E)
S-posti	mrcc@raja.fi
Radiokutsu	Meripelastus Turku
MMSI	002301000

Suomenlahden meripelastuslohko

Meripelastuslohkokeskus

MRSC Helsinki

Päivystys 24 h / vrk	
Hälytysnumero (+TMAS)	+358 (0)294 1002
Puhelin (ei kiireelliset)	+358 (0)294 1100
Fax-numero	+358 (0)294 1099
S-posti	mrsc.helsinki@raja.fi
Radiokutsu	Meripelastus Helsinki
MMSI	002302000

4.1.3 Yleiskuvaus meripelastusyksiköistä ja muista resursseista

Meripelastusyksiköiden toimintavalmius ja käytettävät yksiköt vaihtelevat vuodenajan ja sääolosuhteiden mukaan. Talvikaudella käytössä olevia yksiköitä on huomattavasti vähemmän, koska valtaosa venekalustosta ei ole jäissäkulkukykyisiä. Talvikaudella jääpeitteisellä merialueella käytetään vartiolaivoja, ilma-aluksia ja erilaisia jääkulkuneuvoja.

Rajavartiolaitokseen kuuluvilla merivartioasemilla ylläpidetään ympärivuorokautista toimintavalmiutta, joka perustuu riskianalyysiin ja toimintasuunnitelmaan. Käytännössä eri toimintavalmiusjärjestelyt mahdollistavat partion liikkeellelähden paikasta ja ajasta riippuen 10–60 minuutin viiveellä. Vartiolaivojen ollessa vartiovuorolla niillä on välitön ympärivuorokautinen toimintavalmius.

Rajavartiolaitos ylläpitää meripelastuksen helikopteritoimintaa kolmessa tukikohdassa, jotka sijaitsevat Turussa, Helsingissä ja Rovaniemellä. Riskianalyysiin perustuvat toimintavalmiusjärjestelyt mahdollistavat helikopterin liikkeellelähden 15–60 minuutin viiveellä. Korkeintaan yhdessä tukikohdassa kerrallaan voidaan päivystyspalvelu ajoittain keskeyttää. Lisäksi Rajavartiolaitoksella on käytössä etsintään soveltuvia valvontalentokoneita.

Muiden meripelastukseen käytettävien meripelastusyksiköiden toimintavalmiudet vaihtelevat yksiköittäin ympärivuorokautisesta valmiudesta ajoittaiseen valmiuteen. Meripelastukseen käytettävillä MIRG- (Maritime Incident Response Group) erikoisryhmillä ja ensihoitopalvelulla on ympärivuorokautinen toimintavalmius.

Meripelastuksen johtokeskukset ylläpitävät reaaliaikaista resurssiseurantaa meripelastusyksiköiden toimintavalmiudesta ja -suunnitelmista. Meripelastukseen käytetään nopeinta ja tarkoituksenmukaisinta tehtävän toteuttamiseen kykenevää yksikköä tai yksiköitä.

Oheisessa taulukossa on karkea kuvaus Suomessa käytössä olevista meripelastusyksiköistä.

	Veneet	Laivat	SAR-helikopterit	Valvontalentokoneet	Erityisryhmät
Rajavartiolaitos	X*	X*	X*	X**	X
Poliisi	X ***				
Pelastuslaitos	X ***				X
Puolustusvoimat	(X)	X	(X)	(X)	X
Vapaaehtoinen meripelastus	X ***				
Muita mahdollisia toimijoita:					
- Arctia		X****			
- Finnpiilot	X				
- MeriTaito	X*****	X*****			

* = valmius 24 h / vrk

** = ei jatkuvaa toimintavalmiutta

*** = valmius lähinnä avovesikaudella

**** = jäänmurtaajat

***** = Väylänhoitoalukset

4.1.4 Viestintäsuunnitelma

Rajavartiolaitos vastaa meripelastuksen vaaratilanteiden radioviestinnästä ja siihen liittyvän valmiuden ylläpitämisestä. Vaaratilanteiden radioviestintään kuuluu hätätaajuuksien ja liikenteen seuranta, hätähälytyksiin ja -kutsuihin vastaaminen, etsintä- ja pelastusyksiköiden hälyttäminen sekä etsintä- ja pelastusoperaation aikainen radioliikenteen johtaminen. Meripelastuksen johtokeskuksessa määrätään onnettomuuteen liittyen mahdollisimman tarkka kanavien käyttö ja annetaan määräyksiä viestiliikenteestä. Pelastusyksikön saamaan tehtävään kuuluu aina myös tieto johtosuhteista ja viestiverkosta.

Meripelastuksen johtokeskuksessa päivystettävät meriradioliikenteen kansainväliset hätä- ja turvallisuuskutsutaajuudet ovat:

- VHF – DSC - kanava 70 (156,525 MHz)
- VHF - kanava 16 (156,800 MHz)
- MF – DSC - taajuus 2187,5 kHz

Ilmailun hätätaajuus on 121,5 MHz. Yhteistoimintataajuutena lentopelastuspalvelun kanssa käytetään vaaratilanteessa taajuutta 123,1 MHz.

Meripelastustapahtuman radioliikenne

Viestiyhteydet toteutetaan maissa olevien toimintapisteiden välillä pääasiassa puhelin- ja sähköposti-yhteyksinä. Operatiivinen johtaminen merellä toteutetaan pääsääntöisesti VHF:n kansainvälisillä puhekanavilla 16 ja 14, joiden avulla muodostetaan operatiivinen johtoverkko. Operatiivisessa johtoverkossa ovat mukana tarvittaessa:

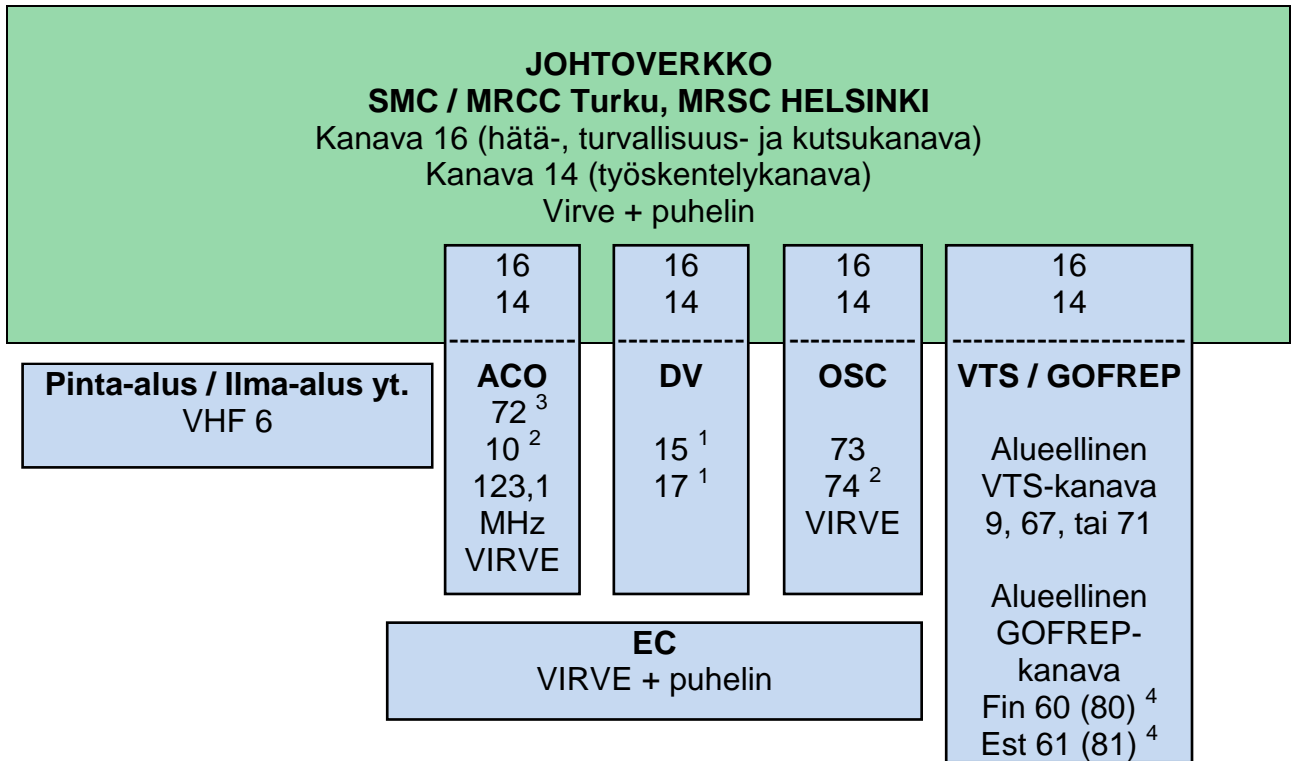
- onnettomuusalus
- meripelastuskeskus
- meripelastuslohkokeskus
- onnettomuuspaikan johtaja(t)
- lentotoiminnan koordinaattori
- evakuointikeskuksen johtaja

Mikäli tehtävään on määrätty alajohtajia, heidän käyttöönsä annetaan seuraavat radiokanavat

- onnettomuusalus: VHF-kanavat 15 tai 17
- onnettomuuspaikan johtaja: VHF-kanava 73, 74 tai VIRVE
- onnettomuuspaikan johtaja (pintaetsintä): VHF-kanava 10 tai 72
- lentotoiminnan koordinaattori: ilmailuradion taajuus 123,1 Mhz, erikseen määrättävä meri-VHF-kanava tai VIRVE
- pelastettujen kokoamiskeskuksen johtaja: VIRVE

SUURONNETTOMUUDEN VIESTIKAAVIO

¹ Tai muu aluksen sisäinen radiojärjestelmä

² Kanavat 10 ja 74 käytössä vain Länsi-Suomen meripelastuslohkolla

³ Kanava 72 käytössä vain Suomenlahden meripelastuslohkolla (Hangosta itään)

⁴ GOFREP-varakanavat

Taulukossa käytetyt lyhenteet

SMC	= SEARCH AND RESCUE MISSION COORDINATOR (MERIPELASTUSJOHTAJA)
DV	= DISTRESS VESSEL (ONNETTOMUUSALUS)
OSC	= ON SCENE COORDINATOR (ONNETTOMUUSPAIKAN JOHTAJA)
ACO	= AIRCRAFT COORDINATOR (LENTOTOIMINNAN KOORDINAATTORI)
EC	= EVACUATION CENTER (EVAKUOITUJEN KOKOAMISKESKUS)
VTS	= VESSEL TRAFFIC SERVICE
GOFREP	= GULF OF FINLAND REPORTING SYSTEM
VIRVE	= VIRANOMAISVERKKO

4.1.5 Meripelastustoimen suunnittelu

Meripelastustoimen suunnittelu Suomessa perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja kansalliseen lainsäädäntöön (Meripelastuslaki ja -asetus). Lento- ja meripelastuskäsikirja (IAMSAR) ohjaa käytettäviä toimintamalleja. Yhteistoiminnasta naapurivaltioiden kanssa on sovittu valtiosopimuksilla ja niitä täydentävillä pöytäkirjoilla.

Rajavartiolaitoksen johdolla on laadittu kansallinen monialaisiin merellisiin onnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelma (MoMeVa). Suunnitelmassa selkiytetään eri

toimijoiden roolit merellisessä suur- ja monialaonnettomuudessa sekä määrittellä keskeisten yhteistoimintaa edellyttävien toimintojen valtakunnalliset toimintamallit.

Suomen meripelastusvastuualue on jaettu kahteen meripelastuslohkoon (Länsi-Suomi ja Suomenlahti). Alueellisesta suunnittelusta vastaavat meripelastuslohkoista vastaavat merivartiostot. Molemmilla merivartiostoilla on omat yksityiskohtaiset meripelastussuunnitelmansa omalla alueellaan tapahtuvaan suuronnettomuuteen.

4.1.6 Lääkärikonsultaatiot (TMAS) ja ensihoitopalvelut merellä

Meripelastuksen johtokeskukset vastaavat meripelastustoimeen liittyen merimiesten puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden (Telemedical Assistance Service, TMAS) välittämisestä päivystävälle lääkärille siten kuin siitä on kansallisesti viranomaisten välillä sovittu. Rajavartiolaitos tuottaa lääkärikonsultaatiopalveluiden välityspalvelun aluksille meripelastuksen johtokeskusten kautta.

Sosiaali- ja terveystoimintatieteelliset vastaavat lääkinällisen pelastustoiminnan palveluiden saatavuudesta maissa sekä huolehtivat tarvittaessa pelastettujen psykososiaalisesta huollosta. Toimet koordinoidaan pelastustapahtumassa siten, että pelastetuille voidaan taata riittävän hyvä lääkinällinen ja psykososiaalinen tuki. Edellä mainittuihin toimintoihin liittyvä yhteistyö kuvataan yksityiskohtaisemmin valtakunnallisessa merellisiin monialaonnettomuuksiin varautumisen yhteistoimintasuunnitelmassa (MoMeVa), joka löytyy osoitteesta www.raja.fi/SAR.

4.1.7 Palontorjunta ja -sammuus, kemikaalien aiheuttamat vaarat, muut vaarat

Meripelastusjohtaja päättää merellä olevalle alukselle annettavasta avusta (esimerkiksi palontorjunta ja kemikaalisukellusapu). Suomessa tehtäviin käytetään pääsääntöisesti pelastuslaitosten erikoiskoulutettua henkilöstöä, josta käytetään lyhennettä MIRG (Maritime Incident Response Group).

Aluksella kaikesta pelastustoiminnasta ja siellä olevien henkilöiden evakuoimisesta vastaa aluksen päällikkö miehistöineen. Tarvittaessa meripelastustoimi tukee aluksen päällikköä antamalla alukselle käyttöön lisäresursseja. Aluksen ulkopuolisesta pelastus- ja etsintätoimista vastaa meripelastustoimi.

Mikäli tilanne vaatii, esimerkiksi tulipalo-, kemikaalionnettomuus- tai muissa onnettomuustilanteissa meripelastuksen johtokeskukseen pyydetään pelastustoimen asiantuntija onnettomuusaluksen päällikön ja meripelastusjohtajan tueksi.

Sisäministeriö vastaa (1.1.2019 alkaen) aluksista aiheutuvien alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan järjestämisestä merionnettomuuksien yhteydessä muiden viranomaisten kanssa sen mukaan kuin pelastuslaissa tai alusjätelaissa tarkemmin säädetään.

4.1.8 Evakuoitujen kokoamiskeskusten yleiset järjestelyt

Suur- ja monialaonnettomuudessa henkilöt kuljetetaan onnettomuuspaikalta kokoamiskeskukseen. Evakuoitujen kokoamiskeskus sijaitsee onnettomuusalueen läheisyydessä paikassa, johon pelastetut voidaan kuljettaa aluksilla tai helikopterilla ja josta on maitse hyvät jatkoyhteydet. Riskianalyysin perusteella meripelastussuunnitelmassa on varauduttu ennakolta perustamaan evakuoitujen kokoamiskeskuksia muun muassa satamiin ja lentokentille. Evakuoitujen kokoamiskeskusten paikan ratkaisee meripelastusjohtaja meripelastuslohkon johtoryhmän luomien edellytysten perusteella. Evakuoitujen kokoamiskeskus perustetaan alueellisten varautumisjärjestelyiden mukaisesti.

Evakuoitujen kokoamiskeskuksessa on riittävän suuret lämpimät tilat. Evakuoitujen kokoamiskeskus voidaan tarvittaessa perustaa siirrettävää telttakalustoa ja kenttälääkintävarustusta käyttäen. Poliisi kirjaa evakuoitujen kokoamiskeskukseen saapuvien henkilötiedot. Evakuoitujen kokoamiskeskukseen on edellytykset potilasluokitteluun ja ensihoitoon. Evakuoitujen kokoamiskeskukseen järjestetään tarvittavaa kriisiapua. Tiedottaminen on toimintaa johtavan viranomaisen vastuulla. Onnettomuusalueen päällikön, onnettomuuspaikan johtajan ja evakuoitujen kokoamiskeskusten päällikön on huolehdittava siitä, että pelastettujen tarkka lukumäärä on tiedossa ja se välitetään meripelastusjohtajalle.

4.1.9 Ilmoitukset lähiomaisille

Onnettomuustilanteessa poliisi vastaa onnettomuudessa mukana olleiden ihmisten omaisille annettavasta tiedosta sekä henkilötietojen julkaisemisesta.

Poliisi järjestää yhdessä vapaaehtoisten kanssa puhelinpalvelun, johon onnettomuuden uhrien omaiset voivat olla yhteydessä.

4.1.10 Etsintä- ja pelastustoimien keskeyttäminen tai lopettaminen

Meripelastustoimen etsintä-, avustus- tai pelastustehtävän päättämisestä vastaa meripelastusjohtaja.

- 1) Meripelastusjohtaja päättää meripelastus- tai avustustehtävän, kun avuntarpeessa olevat ihmiset on pelastettu ja heillä ei enää ole ilmeistä vaaraa.
- 2) Mikäli kaikkia etsittäviä tai pelastettavia ihmisiä ei ole löydetty tai pelastettu, jatketaan pelastustöitä niin pitkään kuin on perusteltua toivoa löytää tai pelastaa avuntarpeessa olevat ihmiset.

Meripelastusjohtaja neuvottelee tarvittaessa tehtävän päättämisestä muiden toimijoiden kanssa. Mikäli on perusteltua, esimerkiksi erittäin huonojen sääolosuhteiden vuoksi, voidaan etsintä- tai pelastustyöt keskeyttää määräajaksi, jonka jälkeen niitä jatketaan tehdyn päätöksen mukaisesti.

Tehtävän päättämiseen tai keskeyttämiseen vaikuttaneet syyt sekä mahdollisten jatkotoimien yleiset periaatteet kirjataan meripelastuksen tietojärjestelmään. Samaan tietojärjestelmään kirjataan myös suoritettujen toimenpiteiden lisäksi tapahtuman kuvaus ja lopputulos.

Osa 5 Tiedottaminen meripelastustilanteissa

Meripelastustapahtumaa johtava merivartiosto vastaa johtavana viranomaisena myös tapahtumaan liittyvän tiedottamisen koordinoimisesta. Onnettomuuden laajuudesta riippuen merivartiosto voi saada tukea Rajavartiolaitoksen esikunnalta ja Sisäministeriön viestintähenkilöstöltä viestinnän valmiussuunnitelmien mukaisesti.

Tavanomaisissa meripelastustilanteissa tiedottamisesta vastaa meripelastuksen johtokeskuksen meripelastusjohtaja (SMC). Meripelastustilanteista tiedotetaan Rajavartiolaitoksen internet-sivuilla (osoitteessa www.raja.fi) ja sosiaalisessa mediassa (Twitter) sekä tarvittaessa sähköpostilla erikseen jaettavilla tiedotteilla. Tilanteen vakavuudesta riippuen pelastustoimia johtava viranomainen tiedottaa asiasta myös oman organisaationsa johdolle ja viestintäyksikölle, jotka välittävät tiedon edelleen valtioneuvostotasolle.

Ensimmäinen tiedote eli alkutiedote pyritään antamaan meripelastuksen johtokeskuksesta noin 30 minuutin sisällä tapahtumasta. Alkutiedotteessa on seuraavat tiedot:

- mitä on tapahtunut
- missä on tapahtunut
- milloin on tapahtunut
- mihin toimenpiteisiin on ryhdytty
- milloin asiasta tiedotetaan lisää (jatkotiedottaminen)

Vakavien onnettomuuksien ollessa kyseessä voidaan järjestää tiedotustilaisuus. Meripelastusviranomainen päättää tiedotustilaisuuteen kutsuttavista osapuolista ja tiedotustilaisuuden sisällöstä. Kun yhteys kaikkiin osapuoliin on varmistettu, ilmoitetaan tiedotusvälineille tiedotustilaisuuden aika ja paikka. Tavoitteena on pitää tiedotustilaisuus mahdollisimman pian tapahtuman alkamisesta, kuitenkin tapahtuman vuorokaudenaika huomioiden. Ennen tiedotustilaisuutta voidaan antaa täydentäviä tiedotteita tapahtumasta ja pelastustöiden etenemisestä.

Tiedotustilaisuudessa ovat läsnä viranomaisten ja laivanisännän edustajat. Viranomaiset kertovat omista toimenpiteistään, laivanisäntä kertoo alusta ja sen miehistöä koskevista asioista. Tilaisuudessa annetaan ainoastaan varmoja tietoja tapahtuneesta, syitä ei arvioida. Tiedottamisessa on huomattava salassa pidettävät asiat kuten uhrien henkilöllisyys sekä mahdolliset rikostutkintaan liittyvät seikat. Tilaisuudessa ilmoitetaan seuraavan tiedotustilaisuuden aika ja paikka. Tiedotustilaisuuksia järjestetään tarvittaessa n. Kriisiviestinnässä pyritään keskitettyyn viestintään, joka mahdollistaa median tasapuolisen kohtelun. Näin ollen tiedotustilaisuuksien välisenä aikana osapuolten ei tulisi antaa yksittäisiä lausuntoja tiedotusvälineille. Omaisten tiedusteluihin pyritään vastaamaan mahdollisimman hyvin, jonka lisäksi sosiaalisella median hyödyntäminen tiedotuskanavana kansalaisten suuntaan korostuu.

Mahdollisesta tiedotusvälineiden edustajien kuljettamisesta onnettomuusalueelle päättää pelastustoimista vastaava viranomainen. Mikäli toimittajia viedään myös onnettomuusalueelle, tulee tämä sopia etukäteen meripelastusjohtajan ja aluksen päällikön kanssa aluksen päällikön kanssa.

Osa 6 Määräaikaisharjoitukset

Alus, laivanisäntä ja meripelastustoimi harkitsevat harjoitusten määrän, muodon ja koulutuksen sisällön kulloisenkin tarpeen mukaan yhdessä. Harjoituksia tulee järjestää kerran vuodessa. Laivanisäntä on velvollinen toimimaan aloitteellisesti harjoitusten järjestämiseksi ja olemaan yhteydessä esimerkiksi meripelastuksen johtokeskuksiin hyvissä ajoin ennen harjoitusta. Suurista harjoituksista tulisi sopia noin puolivuotta etukäteen kun taas pienimuotoisia harjoituksia pystytään toteuttamaan jopa muutamien viikkojen varoitusajalla.

Harjoitusten tarkoituksena on tehdä tunnetuksi meripelastustoimea aluksille ja laivanisännille sekä yhteen sovittaa laivanisännän, aluksen ja meripelastuksen johtokeskusten toimia onnettomuustilanteiden varalle.

Harjoitukset jaotellaan johtamis-, kartta- ja viestiharjoituksiin sekä valmiutta testaaviin yhteydenottoihin. Harjoitukset pidetään pääsääntöisesti kesäkauden ulkopuolella (syys–huhtikuussa). Harjoitusten suunnittelussa tulee huomioida seuraavat valmisteluajat:

- toiminnalliset meripelastusharjoitukset: 3–6 kuukautta
- alusten väliset harjoitukset: 3 viikkoa
- varustamoille ja aluksille suunnatut tietoisut: yksi kuukausi
- yhteyskokeiluja ja valmiustiedusteluja voidaan harjoitella tilanteen mukaan

Harjoitukset voidaan liittää esimerkiksi ISM - toimintojen tarkastuksiin. Matkustaja-aluksen ja vartiolaivojen välisiä yhteistoimintaharjoituksia tulee olla vähintään kerran vuodessa. Nämä yhteistoimintaharjoitukset voivat myös liittyä osaksi johtamisharjoituksia tai tapaamisia. Yhteyskokeiluja ja valmiuden tiedusteluja tulee harjoitella kuukausittain. Mikäli alus osallistuu todelliseen meripelastustapahtumaan, voidaan se tapauskohtaisesti tulkita korvaavan määräaikaisharjoituksen.

Tehokkaan yhteistoiminnan turvaamiseksi mahdollisissa onnettomuustilanteissa laivanisännän tulee perehtyä meripelastusjärjestelmään. Sen on myös varauduttava yhteistoimintaan meripelastuksen johtoryhmän kanssa sekä yhtenäiseen tiedottamiseen.